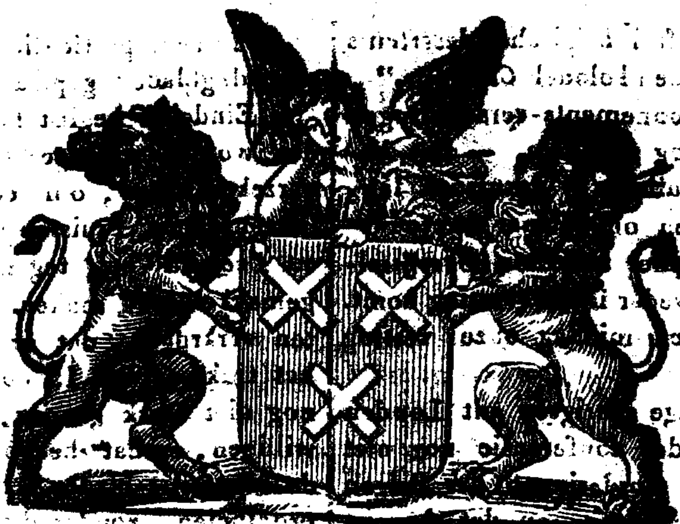
No. 214. 1832.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Vrijdag den 7 September.

De heeren geabonneerden der BREDASCHE COURANT, *welke de* TWEEDE EDITIE *derzelve verlangen, bestaande de* LATERE BERIGTEN, *en jongste Belgische en Fransche Nieuwstijdingen en beursprijzen van 24 uren later, worden verzocht hieraan opgave te doen aan de heeren* Postdirecteurs *of* Boekhandelaars *bij wien zij geabonneerd zijn.*

Deze TWEEDE EDITIE *is bepaaldelijk bestemd voor die plaatsen, waar zij denzelfden dag der uitgave nog kan arriveren.*

De prijs is dezelfde als van de EERSTE EDITIE, *zijnde f 6, franco per post, in de 3 maanden.*

LATERE BERIGTEN DER COURANT

van Donderdag den 6 September,

behelzende de laatste *Fransche* en *Belgische* berigten, benevens de *Fransche Beursprijzen* van den volgenden dag.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 5den September.

De groote krijgsoefeningen, welke, zoo als wij vermeld hebben, heden morgen op de vlakte van het legerkamp bij Reijen zouden plaats hebben, zijn zeer luisterrijk geweest. Dezelve werden uitgevoerd in tegenwoordigheid HH. KK. HH. den Prins *van Oranje*, Prins *Frederik* en de drie Prinsen, zonen des Veldmaarschalks, onder het kommando van den generaal-majoor *Destombe*. De vereenigde troepen, bestaande uit de in het kamp gelegerde 2de divisie infanterie, de 1ste brigade kavallerie, en batterijen rijdende- en veld-artillerie hebben onderscheiden groote krijgsbewegingen en oefeningen, met los vuur, zoo uit het grof geschut als het klein geweer, gedaan, die allen met de meeste juistheid werden uitgevoerd, en op nieuw van de buitengemeene vaardigheid en geoefendheid der troepen deden blijken. Met genoegen merkte men op, dat Z. D. H. de Hertog van *Saxen-Weimar* bij de krijgsoefeningen wederom tegenwoordig was; ook de generaal-majoor *Bagelaer*, die eenigzins ongesteld was geweest, woonde dezelve bij.

De drie Prinsen, zonen van den Prins *van Oranje*, zullen, naar wij vernemen, morgen het kamp weder bezoeken, bijzonder ten einde de, in deszelfs nabijheid, door het korps mineurs, aangelegde werken in oogenschouw te nemen.

BELGIE.

BRUSSEL, den 5den September.

De *Courrier Belge* kondigde gisteren aan, dat vorst *Metternich* zich heden te Ostende naar Londen moest inschepen. *L'Emancipation* zegt dezen morgen, dat die vorst Brussel zou zijn gepasseerd en eergisteren eene conferentie met den koning op Laeken gehad hebben. Beide dagbladen zeggen nog bovendien, dat prins *Talleyrand* Calais verlaten heeft, zaturdag avond naar Douvres overstekende. Wij gelooven dat de *Courrier* en *l'Emancipation* zich bedriegen met betrekking den heer *Talleyrand*, die zich zaturdag nog te Parijs bevond; en wat aangaat de doorkomst van vorst *Metternich*, zijne inscheping te Ostende en zijne conferentie met den koning, wij kunnen zeggen, dat deze tijding ten eenemaal verzonnen is. (*Memorial.*)

— Eergisteren heeft men in de vlakte van Brascaat nieuwe proeven met de paixhans-kanonnen genomen, in tegenwoordigheid van den inspecteur-generaal en den staf der artillerie van Antwerpen. Volgens het geen het *Journal d'Anvers* daarvan zegt, hebben de bommen van tien duimen, bij het eerste ricochet-schot, thans 1000 à 1300 ellen ver gedragen; zeven zulke schoten waren er gedaan. Het stuk van 10 duim diameter met 80 ned. ponden aan kogels geladen en dat van 8 duim met 50 ponden kogels, zijn op een wit van 26 ellen lengte en 3 ellen hoogte gerigt geworden. Een honderdtal kogels hadden het doel getroffen, de overigen waren veel verder gegaan. De percussie-toestellen waren met goed gevolg op de stukken gehecht en de proeven beter uitgevallen dan men algemeen gedacht had.

— De *Belge* kondigde in zijn nommer van gisteren aan, dat er in de stad eene petitie werd rondgedragen, het verzoek houdende, dat de rustende schutterij van de stedelijke dienst mogt ontslagen worden. De *Emancipation* bevestigt zulks, en voegt er nog bij, dat deze petitie door de handteekeningen van de aanzienlijkste ingezetenen der stad is voorzien.

— Volgens het zeggen onzer bladen zijn de 5de bataillons, van ieder regiment, gevormd uit de jongste ligting van 30,000 man, bijna geheel georganiseerd.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 3den September.

De heer *de Flahaut* is in den vorigen nacht van Londen alhier teruggekeerd. Men meent dat hij nieuwe voorslagen der conferentie omtrent de schikking der belgische zaken heeft overgebragt; weinige uren voor zijn vertrek heeft hij met lord *Palmerston* eene belangrijke conferentie gehad. (*Gazette de France.*)

De heer *Sebastiani* wordt binnen twee of drie dagen alhier teruggewacht.

— De heer *de Montalivet* lijdt sedert gisteren op nieuw aan eenen hevigen aanval van jicht, welke hem voorzeker gedurende eenige dagen zal verhinderen zich met de belangen van het ministerie in te laten.

— De *Courrier Français* komt heden op zijn artikel van gisteren, omtrent eene aanstaande wijziging van het ministerie terug, zeggende dat men de komst van den heer *Humann* over 't algemeen zeer verkeerd heeft uitgelegd, daar er zelfs niet aan gedacht werd, om aan dezen gedeputeerden het ministerie van finantien op te dragen. Behalve particuliere zaken, zoude ie het staatkundige alleen de voorgenomene benoeming van een zeker getal pairs tot zijne onverwachte reis hebben aanleiding gegeven. Te gelijk met eenige andere afgevaardigden van het midden, zoude de heer *Humann* zich namelijk ten hoogste beklagen, dat men hem op nieuw wilde voorbij gaan, en bij voorkeur deze waardigheid aan anderen opdroeg, van wien men minder gewigtige diensten had te verwachten.

— De procureur des konings bij de regtbank van eersten aanleg te Nantes, heeft voorloopig aan de getuigen, die voor het hof van assises gedurende de aanstaande zitting gedagvaard waren, doen weten, dat *het gouvernement besloten had*, dat geene zaken van staatkundigen aard gedurende die zitting zullen worden behandeld. Men zegt dat de procureur-generaal bij het hof van Rennes een rekest bij het hof van cassatie heeft ingediend, om genoemde zaken, voor zoo verre dezelve te Nantes moesten behandeld worden naar een ander hof van assises te verwijzen. De heer *Berryer*, een der beschuldigden zijnde, welke daardoor aan hunnen natuurlijken regter zouden onttrokken worden, heeft in de *Gazette de France* eenen brief doen plaatsen, waarin hij verklaart, zich tegen dezen maatregel noch door oppositie, noch door eenig ander middel te zullen verzetten, omdat daaruit een nieuw verwijl zou voortspruiten; maar waarin hij zich tevens ten hoogste over het willekeurig gedrag van het ministerie beklaagt, en daarbij bovenal het droevig lot van een aantal behoeftige gevangenen doet uitkomen, die, na reeds maanden lang van hunne vrijheid te zijn beroofd, thans naar elders zullen worden overgebragt, om geheel buiten het bereik hunner betrekkingen te zijn, en dit alles op het oogenblik, dat zij binnen weinige dagen zouden worden te regt gesteld, en dus het eind eener pijnlijke onzekerheid voor oogen hadden. Het schijnt voorts, dat het gouvernement tot voorwendsel van dezen maatregel de noodzakelijkheid heeft aangegeven, om de beschuldigden aan de verbittering der bevolking van Nantes te onttrekken, doch de heer *Berryer* stelt tegen dit voorgeven van het bewind het niet geringer gevaar over, om weinigt bij het overbrengen naar eene andere plaats aan de beleedigingen des volks te zijn bloot gesteld, zoo als het reeds vroeger moeite kostte om hem zelven toen hij van Angoulême naar Nantes werd vervoerd, uit de handen der menigte te redden.

— Heden (3 *Sept.*) waren de fondsen genoteerd: de 5 pCt. kont. 99,30, op tijd 99,45; de 3 pct. 69,40 kont., op tijd 69,70; Nap. renten 87,20; Sp. perp. 57⅞; Cortes niet genoteerd; Leening 1832 100,80.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 6den September.

Uit 's Bosch meldt men ons van gisteren:

„Heden had wederom de voor de protestantsche gemeente dezer stad belangrijke plegtigheid plaats der ordening en bevestiging van den kandidaat tot de H. dienst *J. G. Zienmeck*, benoemd tot veldprediker bij de reserve-divisie van het leger te velde. De inzegening geschiedde door den Welcerw. heer *J. van* ... predikant te Tilburg, welke eene sierlijke en naar de omstandigheden toepasselijke redevoering hield. De plegtigheid werd zoo door eene menigte militairen, als door de leden der gemeente bijgewoond.

» Heden morgen zijn hier weder een vijftal belgische deserteurs binnengebragt, bestemd voor het korps van den kolonel Charette."

— Heden hebben de aangekondigde kantonnements-veranderingen onder de troepen van het leger een aanvang genomen. — Het bataillon Noord-Braband'sche schutters, dat alhier in garnizoen lag, is dezen morgen naar Terheiden vertrokken om aldaar kantonnementen te betrekken, terwijl daarentegen het bataillon Overijsselsche schutterij, dat in Prinsenhage lag, weder in de vesting komt. De schoone afdeeling grenadiers is op den middag onze vesting doorgekomen.

— Men verneemt dat ook te 's Gravenhage berigten uit Londen zijn ontvangen, dat de onderhandelingen der conferentie nog niet wijder gevorderd waren; dat onzerzijds de vorderingen der Belgen met opzigt tot de Schelde krachtig wederlegd zijn, en dat de conferentie, steeds bedacht om het groote doel harer raadplegingen, het behoud van den algemeenen vrede, te betrachten, laatstelijk het Belgisch bestuur heeft aangemaand zich geene inbreuk op de wapenschorsing te veroorloven; hetgeen uit de ware of voorgewende oorlogzuchtige taal, sedert eenige weken in Belgie gevoerd, te duchten scheen.

— De berigten der heerschende ziekte luiden heden als volgt:

	nieuwe zieken.	Herst.	Overl.	In beh.
's Gravenhage 4 September,	4	0	2	46
Delft 4 »	0	0	0	4
Brielle 4 »	1	0	1	2
Dordrecht 4 »	2	0	2	17
Gorinchem 4 »	2	1	0	6
Gouda 4 »	9	3	4	30
Woerden 4 »	1	0	3	11
Leiden 4 »	16	11	0	120
Vreeswijk 4 »	0	0	0	5
Kampen 29 A. - 2 »	18	11	11	11
Schokland 30 » - 1 »	4	0	1	4
Zwolle 30 » - 2 »	12	6	4	10
Oldemarkt 30 » - 1 »	2	0	1	1
Ambt Omm. 30 » - 2 »	7	2	5	1
Genemuiden 29 » - 1 »	3	2	0	4
Zwartsluis 30 » - 2 »	10	2	4	8
Blokzijl 30 » - 2 »	0	0	1	0
Diepenveen 28-31 Augustus	1	0	0	1
Deventer 30-31 »	1	0	1	0
Hellendoorn 30 en 31 »	2	0	1	1
Rotterdam 5 September	5	25	8	174
Amsterdam 5 »	56	6	24	229
Heelstein 29 Augustus,	[illegible]	0	1	0

Sedert gisteren zijn alhier, (in de stad en het militaire hospitaal) bijgekomen 5 personen, overleden 2, hersteld 0, zijnde er nu nog 14 in behandeling.

BELGIE.

BRUSSEL, den 4den September.

De *Moniteur* logenstraft het vermelde door den *Courrier*, dat er bevelen gegeven zouden zijn om het paleis der nationale vertegenwoordiging, voor de zittingen der kamers, tegen den 15den in gereedheid te hebben. — Hetzelfde officieel blad beantwoordt ook den *Courrier* omtrent de vernegotiering van het tweede deel der leening van 48 millioen, zonder evenwel te zeggen, of de handeling met het huis Rotschild al dan niet heeft plaats gehad; hetzelve vergenoegt zich te zeggen, dat het belang der natie vordert, dat deze belangrijke aangelegenheid met bescheidenheid worde ten einde gebragt.

— De graaf *Vilain XIIII* is eergisteren avond van hier met eene zending naar Parijs vertrokken.

— Sedert twee dagen, zegt *l'Indépendant*, spreekt men van belangrijke, ofschoon tegenstrijdige tijdingen, die men zegt op het ministerie van buitenlandsche zaken te zijn aangekomen. In weerwil van het stilzwijgen door het orgaan van het gouvernement bewaard, stemt men daarin overeen, op welken grond weten wij niet, dat het belgisch gouvernement bepaaldelijk met de conferentie gebroken heeft, en dat de betrekkingen van onzen gezant met dezelve alles behalve op eenen vriendschappelijken voet zijn. De conferentie zou eindelijk verklaard hebben, dat, daar zij geene schikking tusschen de beide landen kon aanbrengen, zij aan de partijen zelven overliet dezelve [illegible] te vereffenen. Men voegt er bij, dat het engelsch ministerie zich ernstig bij het onze zou beklaagd hebben, over de nieuwe houding die het geneigd schijnt aan te nemen, en dat lord Grey hetzelve verweten zou hebben, meer partij in het Limburg in gevaar te brengen. [illegible] [illegible] zou zijn aangekomen, het uitdrukkelijk verbod aan het belgisch gouvernement houdende, om de vijandelijkheden te beginnen.

l'Indépendant gebruikt intusschen de voorzorg, na het bovenstaande te hebben medegedeeld, er bij te voegen, dat hij voor de waarheid van gemelde geruchten in geenen deele instaat.

— Men zegt zelfs, dat de keizer van Rusland, op de vertoogen van het [illegible] kabinet, aan het fransch gouvernement [illegible] [illegible] strekkende, om uit de gelederen van het leger de dienstdoende officieren dier natie te doen ontslaan, dewijl de russische alleenheerscher zulks als eene inmenging [illegible] aan de zijde van Frankrijk beschouwt. (*Indust.*)

"In eene particuliere correspondentie uit Brussel, in een der fransche dagbladen geplaatst, leest men het volgende:

» Eindelijk begint het geheim der onderhandelingen die te Londen worden voortgezet, aan den dag te komen. Er is kwestie, verzekert men, om eene schijnbare ontruiming in Frankrijk, Oostenrijk en Pruissen daar te stellen, ten einde *Lodewijk Philips* en *Leopold* niet tegenhouden van den revolutionairen geest meer gemakkelijk te maken. *Leopold* zou van de conferentie de belofte verkrijgen, dat er tot aan het aanstaande voorjaar niets aan het traktaat van 15 november zal veranderd worden. Hij acht zich nog niet sterk genoeg, om thans in de nieuwe concessien te bewilligen, omdat het patriotismus nog te waakzaam is, hetzij in de oppositie-bladen, hetzij in het algemeen in de onderscheidene provincien, zonder daarvan zelfs het platte land uit te sluiten.

» *Leopold* hoopt dan, dat de liberale geest zoodanig zal uitgedoofd geraken, dat in de maand maart, bij voorbeeld, het nieuw tractaat aan de kamers zal kunnen aangeboden worden. 's Konings ontwerp, zoo als het met de [illegible] zou overeen gekomen zijn, zou wezen Belgie enkel tot een landbouwend gewest te maken en de Schelde-vaart op te sluiten.

» Wanneer, gelijk wij reden hebben om te gelooven, al deze geruchten verwezenlijkt worden, dan is koning *Leopold* verloren. De Belgen zullen nimmer in dergelijke voorstellen bewilligen, enz."

FRANKRIJK.

PARIJS, den 3den September.

De hoofdredacteur der *Gazette de France*, de heer *Genoude*, voor eenige maanden, [illegible] den [illegible] benoemd zijnde, verkoos den van hem gevorderden eed niet anders af te leggen, dan onder voorwaarde dat dezelve hem slechts zoude verbinden om de belangen zijner medeburgers te behartigen, en vooral niet als eene belijdenis, dat hij zich als onderdaan van het tegenwoordig gouvernement beschouwde, zoude worden opgenomen. Het departementaal bestuur met dit voorbehoud geen genoegen genomen hebbende, maar integendeel den heer *de Genoude* als uit zijne genoemde betrekking ontslagen rekende, heeft deze zich van die beslissing op den staatsraad beroepen. Onder voorzitterschap van den minister van justitie is op den 31 augustus en 1 september deze zaak aldaar behandeld. De heer *Mandaroux Ventamy*, advocaat van den heer *de Genoude* heeft de bevoegdheid van den staatsraad, om van dit geschil kennis te nemen, aangetoond en vervolgens beweerd, dat de uitlegging door zijnen client aan den eed gegeven, niet in 't minste met de staatkundige beginselen, welke thans Frankrijk regeren, in strijd was. De [illegible] van het gouvernement heeft niet alleen dit beweren wederlegd, maar bovendien eenige uitdrukkingen in de verdediging gebezigd, als hoogst beleedigend, zelfs als eene dadelijke aantasting van die beginselen voorgedragen, en uit dien hoofde gerekwireerd, dat de heer *Mandaroux Ventamy* voor eenige maanden in de uitoefening van zijn beroep zoude worden geschorst. Naar gewoonte is hierop de orde der advocaten [illegible] geworden, heeft dezelve den heer *Dalloz* benoemd om hunnen ambtgenoot speciaal te verdedigen en verzocht dat de zitting den volgenden dag zou worden voortgezet. Werkelijk heeft de heer *Dupin* deze verdediging op zich genomen, evenwel niet volkomen met het gewenscht gevolg, daar de heer *Mandaroux Ventamy* door den staatsraad is vermaand om zich in het vervolg voorzigtiger uit te drukken, daar hij, vooral in een der rekwesten aan den Koning gerigt, het gewigt van den eed geheel had miskend en dus zijnen pligt was te buiten gegaan. Ten aanzien van het beroep van den heer *de Genoude* heeft de staatsraad insgelijks beslist, dat, daar de wet alle openbare ambtenaren de verpligting oplegt, om bij het aanvaarden hunner functien eenen eed te doen, en hij zulks, immers in den vereischten vorm, geweigerd heeft, als van zijn ambt ontslagen moest worden beschouwd.

— Volgens een in den *Moniteur* geplaatst algemeen berigt van de slagtoffers, welke de cholera in de hoofdstad gemaakt heeft, sedert deszelfs uitbarsting den 26sten maart tot op den 31sten augustus ingesloten, zijn niet minder dan 17,976 personen voor de ziekte bezweken, te weten:

Maanden.	Stadgevallen	Sterfgevallen	Totalen.
Maart	[illegible]	[illegible]	90.
April	[illegible]	[illegible]	12,7[illegible]
Mei	[illegible]	372	[illegible]
Junij	547	321	868.
Julij	1,905	672	2,577.
Augustus	593	375	968.
Totalen	10,990	6,986	17,976.

(Zie de fonds-notering hierboven.)

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 3den September.

De russische gezant aan het Fransche hof, graaf *Pozzo di Borgo* is den 30sten augustus te Berlijn aangekomen.

— Te Munchen zal op den 15den der volgende maand, de naamdag der koningin, de eerste steen tot een nieuw vorstelijk paleis worden gelegd.

— Onder de menigvuldige verdichtselen, die hier en elders worden rondgestrooid, behoort ook een verhaal dat Pruissen van Beijeren den afstand van den Rijnkreits had gevormd. Het dagblad van Spiers, hetwelk, hoezeer in eenen schijnbaar gematigden toon, de zoogenaamde liberale beginselen aankleeft, en het zijne tot het verspreiden van onrust toebrengt, had ook dit berigt gretig opgenomen, doch is later van hoogerhand uitgenoodigd om hetzelve voor geheel verzonnen te verklaren.

— Volgens de laatste berigten uit Griekenland, zijn de bevelhebbers der Fransche, Russische en Engelsche eskaders overeengekomen, om de zeerooverijen in den Archipel niet alleen met nadruk te keer te gaan, maar bovendien op bepaalde tijden aan de koopvaardijschepen konvooi te geven. Op den 20sten van elke maand vertrekt een Fransch vaartuig van de kust van Cijra, langs het eiland Milo tot op de hoogte van kaap Matapan. Op den 5den doet een engelsch vaartuig dezelfde reis, terwijl de Russische vlootvoogd de schepen die naar de Dardanellen bestemd zijn doet begeleiden. Daarenboven heeft het Grieksch gouvernement eenige kleine vaartuigen onder het bevel van den kapitein *Kriesis* gesteld, om de roovers tot in hunne schuilplaatsen te vervolgen.

— Van Napels heeft men berigten ontvangen tot den 18den augustus. De geweldige uitbarsting van den *Vesuvius* heeft tot den 10den dier maand dagelijks in hevigheid toegenomen; de oude krater is door de massa van uitgeworpene steenen meer dan 60 voeten verhoogd geworden; de lava heeft zich aan de zijde van Bosco-tre-Case tot aan het bebouwd gedeelte van den berg verspreid, en had geheel in de rondte de wegen, langs welke men gewoon was de hoogte te beklimmen bedekt, zoo dat een ruime weg moest worden gebaand. Sedert den 10den hadden echter deze natuur-verschijnselen minder hevig gewoed, en behalve het kraken en schudden van den berg, hetwelk beide zich van tijd tot tijd herhaalde, scheen op den 16den alles tot rust wedergekeerd. Gedurende al dien tijd was de *Vesuvius* druk door vreemdelingen bezocht geworden, en zelfs de inwoners van Napels, die anders niet gewoon zijn daar heen te gaan, hadden dezelve in menigte beklommen. In Kalabrien deden zich gedurig nog eenige schokken van aardbeving gevoelen; terwijl de stad Foggia in Apulien, gedurende de laatste dagen van julij, door een hevigen orkaan als het ware verwoest werd, niet alleen bijzondere gebouwen, maar zelfs de kerktoren waren voor de kracht van den storm bezweken.

Mengelingen.

De dood des hertogs van Reichstadt is een van die voorvallen, welke in de staatkundige wereld wel van weinig gewigt zijn, maar aan den Christenwijsgeer, die bij het beoefenen der wereldgeschiedenis, niet aan de tweede oorzaken van diplomatie of krijgskunde blijft hangen, ruime stof tot bespiegeling en overdenking opleveren. De vergelijking alleen van de *geboorte* des *konings van Rome*, die in al den luister van het schitterendste hof van Europa, als de zoon en stamhouder van den God (1) der eeuw, het eerste levenslicht aanschouwde, die bestemd was, om eens de wereldheerschappij zijns vaders, bij deszelfs overlijden, te ontvangen, om later aan zijne eigene opvolgers in de Napoleontische dynastie over te dragen; de vergelijking van deze geboorte met het overlijden van dien persoon in den jeugdigen leeftijd, als hertog van Reichstadt of liever in onbeduidende rol op het wereldtooneel, [illegible] alleen reeds een ruim veld voor nadenkende beschouwing, en doet hem dadelijk een zeer merkwaardig contrast gewaar worden van deze geboorte, met die voor ruim 18 eeuwen van den Heiland der wereld. Wij willen ons thans echter aan geene dezer beschouwingen overgeven, maar hier alleen enkele bijzonderheden omtrent dien *Napoleon II*, mededeelen, op welken zoo velen in Frankrijk, tot bereiking hunner heerschzuchtige oogmerken, hunne hoop gevestigd hebben. Het Fransche blad, waaruit deze bijzonderheden overgenomen zijn, geeft dezelve als *onuitgegeven fragment der geschiedenis van den hertog van Reichstadt*.

De hertog van Reichstadt was sedert lang met zijne afkomst bekend. Hij had die kennis verkregen, zooals wij die van onze ouders, even volkomen, even spoedig. . . . . . .

Zijne moeder schiep er behagen in, om zijne gedachten dikwerf bij die afkomst te bepalen; in weerwil van haar gedrag, dat, naar men zegt, in meer dan een opzigt, scherpe berisping verdiende.

Toen de jonge prins de eerste gronden der talen zich eigen gemaakt had, vervulde de studie der wiskunde het grootste gedeelte van zijnen tijd. Zijne natuurlijke scherpzinnigheid bevatte spoedig den geest en het verband der wiskundige waarheden. Het was zelfs belangrijk, hem daarover te hooren. In dezen aanvang van het beoefenen der hoogere wetenschappen, was hij somtijds onderhevig aan plotselinge traagheid, welke hij niet gemakkelijk overwinnen konde, en aan die slapheid, welke zachtaardige en met een zwak ligchaamsgestel voorziene personen gewoonlijk eigen is; op andere tijden echter, hetzij de kwaal voor eene jeugdige natuur week, hetzij de jonge hertog er door de indrukselen, welke hij ontving, van afgetrokken werd, zoo was zijn werk met de grootste vlijt en eene bijzondere netheid verrigt. Zijn doorzigt verwonderde in die oogenblikken zijne leermeesters. Hij had op zijn 16de jaar die kennis verworven, welke bij ons de klassieke studien uitmaakt. De hertog van Reichstadt kende verscheidene talen. Hij sprak het duitsch en fransch zooals men het in de beste gezelschappen spreekt. Het poolsch was hem zoo eigen als het fransch, en hij sprak het bijzonder gaarne.

Eenige Polen, die wel met de Europesche zaken bekend zijn, weten dat er in 1829 te Krakau, een klein stuk geld met zijne beeldtenis geslagen en uitgedeeld werd, tot randschrift hebbende *Napoleon-François-Charles-Joseph, koning van Polen.* Legde het kabinet van Weenen alzoo misschien den eersten grondslag van een staatkundig ontwerp.

In den winter en het voorjaar trof men hem dagelijks in de straten van Weenen of in de gezelschappen van het hof aan. Op zijne wandelingen in den Padro, bestuurde hij zelf zijn rijtuig; hij reed zeer goed te paard en deed zulks gaarn, ofschoon deze oefening hem scheen te vermoeijen. In de aristocratische gezelschappen van Weenen, verhaalde men vernuftige antwoorden en geestige gezegden van dezen jongen mensch. Zijne trekken hadden, bij de eerste uitdrukking van vreugde, dadelijk eene groote openheid; en, als de gewaarwording voorbij was, werd die uitdrukking afgewisseld met iets sombers, ernstigs en smartelijk belangwekkend, hetwelk eenig lijden en het wederkeeren van eene droevige en bepaalde gedachte verkondigde; hij beminde de jonge aartshertogen en werd door hen bemind. De oude keizer droeg vaderlijke zorgen voor hem en deze jongman beantwoordde hem dezelve met veel liefde en hoogachting. Zij, die bij deze prinsen leven, hebben dikwijls opgemerkt, dat het leven des ouden keizers, die in zijne zeden en gebruiken de schoonste eenvoudigheid ten toon spreidt, bij den zoon van *Napoleon* het voorwerp was, van eene even naauwgezette als Godsdienstige vereering. Hij was dikwerf tegenwoordig bij die morgen-audientiën, welke *Frans II* aan het volk van Weenen verleent; maar deze post van regt te spreken met eene vaderlijken goedwilligheid, welke hij hier kwam bestuderen, moest bij hem onvruchtbaar blijven. De dood moest spotten met deze vereeniging van zeldzame kundigheden, van grootmoedige en vruchtbare bekwaamheden in eenen jongen vorst.

Te Schönbrun, in dat paleis, alwaar zijn vader, als meester van het verwonnen Oostenrijk en van Europa, tweemalen afstapte, bragt hij het schoonste gedeelte van het jaar bij een gedeelte zijner familie door. Zijne moeder heeft er zelden en dan nog kort gewoond; zij keerde naar Italie terug. De jonge prins zette er zijne studien voort en hield zich, met het bebouwen van den tuin onledig, hetwelk de natuurlijke smaak en de geliefkoosde bezigheid der Oostenrijksche prinsen is. Hij bebouwde een gedeelte van den grond, omgespit door de handen, welke de monarchij besturen: en ofschoon hij er zich met die levendige drift aan overgegeven had, welke bijzonder zwakkelijke personen kenmerkt, kweekte hij niet zoo zeer zeldzame planten, dan wel eenvoudige en goede groenten, eenige rozen en vruchten. Deze bezigheid was, benevens zijne ritten te paard, voor hem het grootste vermaak.

Een vriend, die zijne vertrekken eens 's morgens dat hij uit wandelen was, bezocht, vond er niets dan eenvoudig en ouderwetsch huisraad. Zijne slaapkamer was ruim en hoog; hij zag er slechts weinige meubelstukken in. Eene groote tafel stond daar, met eenige losse kaarten, waarop de prins gezocht had; zoo als dit uit eene menigte aanteekeningen en potloodstrekken genoegzaam bleek. Hij bemerkte in eenige opene vakken der bibliotheek, onderscheidene banden met losse aanteekeningen. Hij las de titels van de *Geschiedenis van Karel de Vijfde*, door *Robbertson*, die van *Gibbon*, het werk over de *Grootheid der Romeinen* van *Montesquieu*. De muren van dit verblijf des zoons van den grooten *Cesar*, waren niet met schilderijen, die gewone sieraden van de Duitsche paleizen, versierd. Hij zag slechts bij zijn bed eenige gravuren, verscheidene fijnen karawachen en blinkende sporen. Eene dezer pla-

(1) Dit is niet te veel gezegd; daar men in de lofdichten op den *Corsicaan* van dien tijd, gedurig hem dien godslasterlijken titel zag toezwaaijen, b.v. *Voyez vous ce dieu . . . . marcher etc.*

ten verbeeldde *Bonaparte*, eerste Consul, wandelende met de eene hand in zijn vest, op het plein van het kasteel van Malmaison, naar eene verwonderlijke fraaije teekening van *Isabey*. Deze reiziger zag ook op den schoorsteen eene fraaije buste van *Canova*, *Frans II*, voorstellende. De jonge prins scheen zich met drift op de geographische studien toe te leggen. Uit dit vertrek had men een uitzigt op de tuinen.

De aartshertog *Karel*, zijn oom en zijn vriend, een eerwaardig vorst, bragt hem elk jaar, den 5den Mei, in eene kleine kerk van Weenen, alwaar eene dienst, ter gedachtenis voor zijnen vader gevierd werd. De smart van den ouden krijgsman was even als die van den jongen hertog, zigtbaar. — Ik lever slechts herinneringen.

Zie hier wat een ander persoon verhaalt: het is een Engelschman, die getuige van dat tooneel was. Hij had den jongen hertog gezien, al zijne krachten verzamelende in dat gevoel van liefde en smart, hetwelk ons in eenen opgewonden toestand, kan doen gelooven, dat wij door hem, dien wij beweenen, gehoord worden. Zijne bleeke wangen kleurden zich; tranen bevochtigden zijne oogen, zijne handen waren met eene zamentrekkende kracht zamengevouwen. Welligt bragt hij in zijne hopelooze gedachten, de gemeenschap van St. Helena en dien tijd bij elkander, waarin zijn vader, de wereldbedwinger, hem reeds in gedachten, al de kroonen der Martels, die hij veroverd en vereenigd had, aan hem bij uitersten wil afstond.

Deze jonge mensch, dien men te Parijs afschilderde, als door eene Oostersche opvoeding bedorven, als van zijne geboorte onkundig, *kwam nooit van deze lijkdienst* dan uitgeput, met een door droefheid ontsteld gelaat, en met eene ongesteldheid van verscheidene dagen.

WETENSCHAPPELIJKE BERIGTEN.

NOG IETS OVER DE KOMEET VAN *BIELA* EN DIE VAN *STALLEIJ*.

Vele menschen zijn over deze komeet, welke in October en November dezes jaars met het gewapende oog zigtbaar zal zijn, niet gerust gesteld. Eene vermoedelijke aanraking met onze aarde is de oorzaak van dezen angst.

Het aanstooten eener komeet met onzen aardbol behoort onder de mogelijkheden; doch daar deze ligchamen onder alle mogelijke hoeken tot ons kunnen komen, en daarbij aannemende, dat er jaarlijks in de baan onzer aarde ééne komeet, van de grootte onzes aardbols verschijnt, zoo levert ons de waarschijnelijkheidsrekening, het volgend resultaat, namelijk: dat wij *twee duizend drie-honderd en een-en-twintig millioenen tegen een* voor ons hebben, dat zulk eene aanraking kan gebeuren; hetgeen naar het ons toeschijnt alle vreesachtigen moet gerust stellen. De vroegere, opgegevene berekening van den afstand dezer komeet van onze aarde, moet daarenboven alle vrees doen verdwijnen. Daarenboven zijn van alle de bekende kometen, die van 1680, 1684 en 1826, degenen die onzen aardbol het digste genaderd zijn. De eerste, die ons het naaste bij is geweest, was op zijne grootste nadering slechts 160,800 uren van ons verwijderd — een afstand, welke niet ten volle twee malen den afstand der maan van onze aarde beslaat, en evenwel heeft deze komeet geenen nadeeligen invloed op onzen dampkring gehad. Het jaar 1835 zal ons de groote komeet van *Stalleij*, welker periode *27,997* dagen bedraagt, terugvoeren. Deze komeet, die zich in de jaren 1456, 1531, 1607 en 1759 aan onze aarde, in hare grootste pracht en glans vertoonde, zal in het jaar 1835, waarschijnlijk niet minder schoon zijn. Dezelve zal door geheel Europa zigtbaar wezen. Haar doorgang door hare perihelie, heeft plaats op den 7den November, een weinig voor dat tijdstip en gedurende de geheele maand, zal haar glans het sterkste en haar staart het grootste zijn. Deze komeet, die eertijds de schrik van de onwetendste volken was, zal schooner en merkwaardiger zijn dan die van 1811, welke iedereen zich nog herinnert.

Het dekken van de daken der huizen met dunne ijzeren platen is thans te Moskow en te Petersburg zeer in gebruik. Dezelve zijn 4 voeten en 4 duimen (Rijnl.) lang, dubbeld zoo breed en wegen 1 pond en 10 lood de vierkante voet. Door het over elkander leggen, beslaan deze platen op het dak, slechts 2 voeten lengte en 4 voeten breedte. Voor dat dezelve op het dak bevestigd worden, vertint men deze platen, doch na derzelver bevestiging worden dezelve nogmaals met verw of koolenteer bestreken. Even als de gewoonlijke dakpannen zijn ze omgekruld, om ze op de panlatten te hangen, waarop ze verder nog worden vastgenageld. Om 100 vierkante voeten te dekken, heeft men 12½ platen noodig, welke 150 ponden wegen en slechts *f* 21 kosten.

ALLERLEI.

Bij het lezen der tijding in den *Indépendant*, dat er wederom drie batterijen gereed waren om naar het leger te vertrekken, hetwelk het in België aanwezende getal op 18 zoude brengen, riep een onpartijdig Brusselsch burger, die hieronder eenige kwakzalverij vermoedde, uit: »*Où diable! vont il dénicher toutes ces batteries?*" Een ander niet minder onpartijdig beschouwer der zaken, antwoordde koel weg: »*il y a faute d'impression: ce sont trois batteries de cuisine destinées pour l'état Major!*" — »*Ah! Ah! pardon pour moi, et pour la faute d'impression!*

Het *Memorial Belge* berispt de Parijsche bladen, over het opnemen van leugenachtige particuliere correspondentiën, uit Brussel gedagteekend. Dadelijk daarop volgt eene particuliere correspondentie van het *Memorial*, uit Frankfort gedagteekend, die in absurditeit, al de aangehaalde briefwisselingen overtreft, en echter voor waar moet doorgaan. — Eene aardige wijze om zijne confraters eene bril op den neus te zetten!

Beursprijs der Effecten, te Amsterdam.

WOENSDAG, 5 September 1832.

			gebl.
NEDERLANDEN,	Werkelijke schuld, $2\frac{1}{2}$ pCt.	*f* $43\frac{1}{2}$ à $44\frac{1}{4}$	$43\frac{15}{16}$
	Uitgestelde schuld.	- $\frac{15}{16}$ à 1	
	Kansbiljetten.	- $16\frac{1}{2}$ à 17	$16\frac{3}{4}$
	Amortisatie Syndicaat, $4\frac{1}{2}$ pCt.	- $73\frac{3}{4}$ à $74\frac{1}{2}$	[illegible]
	Idem idem, $3\frac{1}{2}$ pCt.	- $58\frac{1}{2}$ à $58\frac{3}{4}$	$58\frac{5}{8}$
	Oorlogs-lasten 1830 à 5 pCt.	- 91 à $91\frac{1}{2}$	[illegible]
	Vrijw. geld. 1831 à 6 pCt.	- $96\frac{1}{4}$ à $96\frac{3}{4}$	[illegible]
	Nieuwe idem 1832 à 5 pCt.	- $83\frac{1}{2}$ à 84	[illegible]
	Schatkistbiljetten, 6 pCt.	- $99\frac{1}{2}$ à $99\frac{3}{4}$	$99\frac{5}{8}$
	Handel-Maatschappij, $4\frac{1}{2}$ pCt.	- $86\frac{3}{4}$ à 87	$86\frac{7}{8}$
FRANKRIJK,	Inschr. op 't Grootboek 3 pCt.	- $69\frac{1}{4}$ à $69\frac{5}{8}$	
RUSLAND,	Bij *Hope en Comp.*, 5 pCt.	- $96\frac{1}{2}$ à 97	[illegible]
	Bij dezelfde $18\frac{28}{29}$, 5 pCt.	- $98\frac{1}{4}$ à $98\frac{3}{8}$	[illegible]
SPANJE,	Certific. Amst., 5 pCt.	- $52\frac{1}{4}$ à $53\frac{1}{2}$	[illegible]
	Dezelfde 3 pCt.	- $30\frac{3}{4}$ à $31\frac{1}{2}$	31
	Uitgestelde schuld.	à	

Te Breda, bij BROESE & Comp., Boekdrukkers en Boekverkoopers.